

Agtergrond

Die boek Lukas is een van die vroegste en mees deeglike vertellings oor Jesus se lewe. Dit is eintlik deel 1 van 'n tweedelige werk, saam met die boek Handeling. Wanneer 'n mens die openingsverse van albei boeke vergelyk, sien jy duidelik dit is dieselfde skrywer (Luk. 1:1-4; Hand. 1:1-2). Volgens vroeë Christelike tradisie en leiding in Handeling, was die skrywer Lukas, 'n dokter en ook 'n reisgenoot en medewerker van Paulus (Kol. 4:14; Filem. 1:24).

Lukas begin sy boek met 'n kort voorwoord (Luk. 1:1-4) waarin hy verduidelik waarom hy geskryf het. Hy **erken dat daar al ander goeie verslae oor Jesus se lewe bestaan**, maar **hy wou teruggaan na die ooggetuies** — na die mense wat Jesus self gesien en ervaar het. Hy wou 'n **“ordelike” en betroubare verslag saamstel** oor die dinge wat in hulle midde gebeur het en vervul is. Hierdie woord, “vervul”, wys waarom Lukas skryf: vir hom is Jesus se verhaal **niet sommer maar geskiedenis nie — dit is die vervulling van God se lang storielyn met Israel en selfs met die hele wêreld**.

Die boek se uitleg is duidelik:

- 'n Lang inleiding oor Johannes en Jesus se geboortes (hfst. 1–2).
- 'n Groot gedeelte oor Jesus se bediening in Galilea (hfst. 3–9).
- Daarna Jesus se lang reis na Jerusalem (9:51–19:27).
- En uiteindelik Jesus se dood en opstanding (19:28–24:53).
- Hierdie verhaal vorm die brug na die boek Handeling.

Lukas 1–2: Die geboorte van Jesus en Johannes die Doper

Die inleiding in hoofstukke 1–2 vertel parallel die geboorteverhale van Johannes die Doper en Jesus. 'n Bejaarde priesterpaar, Sagaria en Elisabet, én 'n jong ongetroude meisie, Maria, ontvang albei 'n verrassende Goddelike belofte dat hulle 'n seun sal hê. Beide beloftes word waar, en wanneer Johannes en Jesus gebore word, sing hulle ouers liedere van lofprysing.

Hierdie liedere is vol aanhalings en echo's uit die Psalms en profete, en hulle wys hoe hierdie twee babas God se ou beloftes vervul.

- **Johannes** is die profeet wat die pad voorberei, soos Moses en die profete gesê het.
- **Jesus** is die beloofde Seun van Dawid — die Messias wat God se Koninkryk oor Israel en oor al die nasies sal bring, soos aan Abraham belowe.

Maria bring Jesus na die tempel in Jerusalem vir sy inwyding. Daar ontmoet sy twee bejaarde profete: Simeon en Anna. Simeon sing sy eie lied, vol woorde uit Jesaja. Hy verklaar dat hierdie Kind God se redding is — die lig vir die nasies en die hoop vir Israel.

Lukas 3:1–9:50 — Jesus en God se Onderstebo Koninkryk

Met hierdie groot verwagting begin die volgende hoofdeel van die boek. Lukas wys vir ons wie Jesus is en wat sy sending behels. Hy begin met Johannes se bekering-beweging by die Jordaanrivier. Johannes roep die volk op om terug te keer na God en hulself met doop te verbind aan 'n nuwe begin. Hy berei mense se harte voor vir God se Koninkryk wat op pad is.

Dan verskyn Jesus — die Een wat hierdie nuwe Israel gaan lei. Die Heilige Gees kom oor Hom, en die stem uit die hemel verklaar: "Jy is my geliefde Seun." Lukas plaas dan 'n lang geslagsregister, wat Jesus verbind met Dawid, met Abraham, en selfs met Adam. Hy wys daarmee: Jesus is die Messias vir Israel, maar ook die Verlosser vir die hele mensdom. Jesus se sending begin in Nasaret (hfst. 4)

Jesus besoek sy tuisdorp en lees in die sinagoge uit Jesaja:

"Die Gees van die Here is op My omdat Hy My gesalf het om die evangelie aan armes te verkondig. Hy het My gestuur om vrylating vir gevangenes uit te roep en herstel van gesig vir blindes, om onderdruktes in vryheid uit te stuur, om die genadejaar van die Here aan te kondig." (Luk. 4:18-19)

Lukas beklemtoon dat Jesus se boodskap groot sosiale invloed het. Hy bring "vrylating" — 'n woord wat terugwys na die Jubeljaar in Levitikus 25, wanneer slawe vrygelaat, skuld afgeskaf en grond herstel is. Jesus se bediening is 'n lewende prentjie van God se barmhartigheid en reg.

Hierdie goeie nuus is spesiaal vir "die armes" — nie net ekonomies arm nie, maar almal met lae status, buitelanders, mense met gestremdhede, vroue, kinders, bejaardes, Samaritane, sondaars, en dié wat deur sosiale of godsdienstige stelsels uitgeskuif is. Wat Jesus se Koninkryk prakties doen (hfst. 4–8)

Lukas wys hoe Jesus

- 'n koorsige vrou genees (4:38–39),
- mense met vel siektes (5:12–16),
- 'n verlamde man (5:17–26),
- en buitelanders soos Levi die tollenaar verwelkom (5:27–32).

Hy vergewe ook 'n vrou met 'n gebroke reputasie (7:36–50). Lukas wys dat Jesus mense se hele lewens herstel en hulle insluit in God se nuwe familie.

Die nuwe Israel (hfst. 6)

Jesus kies twaalf dissipels — 'n simbool van die twaalf stamme. Hy leer hulle die manier van sy Koninkryk: 'n lewe van nederigheid, vrede, dienende leierskap, radikale vrygewigheid, en opregtheid sonder godsdienstige skyn.

Teenstand groei

Israel se godsdienstige leiers begin Jesus teëstaan. Hy bedreig hul stelsels, hul beheer, en hul tradisies. Hulle beskuldig Hom van godslastering en dat Hy met sondaars meng.

Die groot openbaring (hfst. 9:18–36)

Jesus sê dat Hy die Messias is, maar dat Hy sy koningskap deur lyding in Jerusalem sal vestig — soos die “lydende Dienskneg” van Jesaja 53.

Op die berg word Jesus vir drie dissipels verheerlik. Moses en Elia verskyn. Hulle praat met Hom oor sy “uittog” (Luk. 9:31) — ’n nuwe Eksodus deur sy dood en opstanding.

Lukas wys dat Jesus die nuwe Moses is wat die mense bevry van sonde, bese magte en die gebrokenheid van hierdie wêreld.

En nou begin die lang reis na Jerusalem.

Lukas 9:51–19:27 — Jesus se Lang Reis na Jerusalem

Lukas sê iets baie belangrik in 9:51:

“Jesus het vas besluit om na Jerusalem toe te gaan.”

Van hier af dra die hele verhaal ’n doelbewuste toon: Jesus is besig om die pad van sy roeping stap vir stap te loop. Hy beweeg fisies na Jerusalem toe, maar Hy vorm ook geestelik ’n nuwe soort dissipel — ’n gemeenskap wat sy manier van leef, sy hart en sy visie vir die wêreld beliggaam.

Hierdie groot deel van Lukas is vol:

- gelykenisse,
- ontmoetings met buitelanders,
- gesprekke oor geld en barmhartigheid,
- waarskuwings,
- oproepe tot dissipel-wees,
- en die vreugde van mense wat die Koninkryk ontdek.

Lukas wys dat Jesus se Koninkryk onderstebo is — dit werk anders as wêreldse mag, en dit nooi mense in wat normaalweg uitgeskuif is.

Die 72 gestuur (hfst. 10)

Jesus stuur 72 volgelinge uit na dorpe om die goeie nuus te bring. Hulle moet eenvoudig leef, vrede spreek, genesing bring, en vertel dat God se Koninkryk naby is.

Wanneer hulle terugkom, juig hulle dat selfs demone aan Jesus se Naam gehoorsaam is. Jesus sê die ware vreugde is dat hulle name in die hemel opgeskryf is — hulle behoort aan God se nuwe familie.

Die Barmhartige Samaritaan (10:25–37)

Op die vraag: “Wie is my naaste?” vertel Jesus die beroemde gelykenis van die Barmhartige Samaritaan. Die verrassende held is nie die priester of Leviet nie, maar ’n Samaritaan — iemand wat Jode as ’n vyand en buitestaander gesien het.

Lukas

Gelykenisse oor geld, barmhartigheid en prioriteite (hfst. 16–18)

Lukas is die Evangelie wat die duidelikste wys hoe Jesus oor geld praat.

Die onregverdige bestuurder (16:1–13)

Jesus leer dat rykdom onbetroubaar is, maar dat dit goed en wys gebruik kan word om mense te help en God se Koninkryk te dien.

Die ryk man en Lasarus (16:19–31)

'n Gelykenis wat wys hoe gevaarlik selfsug is — en hoe ernstig God die ellende van die armes opneem.

Kinders, buitelanders en nederigheid (18:9–17)

Jesus sê die Koninkryk behoort aan dié wat soos kinders is — afhanklik, nederig en eerlik.

Saggeus die tollenaar (19:1–10)

Saggeus klim in 'n boom om Jesus te sien. Jesus roep hom af, gaan na sy huis toe, en Saggeus se hele lewe verander. Hy word vrygewig, regverdig en nuut.

Jesus se woorde som sy sending op:

“Die Seun van die mens het gekom om te soek en te red wat verlore is.”

Lukas 19:28–24:53 — Jesus se Dood en Opstanding

Hier begin die laaste deel van die boek: Jesus kom in Jerusalem aan vir die Paasfees. Die spanning bou op; die botsing tussen Jesus en die leiers word onontkombaar.

Die intog in Jerusalem (19:28–44)

Jesus ry op 'n donkie — die teken van 'n nederige, messiaanse Koning. Die skare juig, maar Jesus huil oor die stad omdat hulle nie die tyd van God se besoek raakgesien het nie.

Jesus reinig die tempel (19:45–48)

Hy dryf onreg uit en herstel die tempel as 'n plek van gebed vir al die nasies. Die leiers besluit om Hom dood te maak.

Konflik, onderrig en gelykenisse (hfst. 20–21)

Jesus word uitgedaag oor sy gesag, oor belasting, en oor die opstanding. Hy wys dat Hy meer is as net 'n leraar — Hy is die Sonen van Dawid én die Here.

Hy waarsku dat Jerusalem verwoes gaan word (wat in 70 n.C. gebeur het) en dat sy volgelinge getrou moet bly te midde van vervolging.

Die Laaste Maaltyd (22:1–38)

Jesus vier die Pasga met sy dissipels. Hy breek brood en skink wyn, en sê dit is sy liggaam en bloed — die nuwe verbond.

Hy leer hulle dat ware grootheid in dienende liefde lê.

Getsemane en die arrestasie (22:39–53)

In die tuin bid Jesus intens — Hy kies doelbewus die pad van offer. Hy word verraaï deur Judas en gearresteer.

Die verhoor en veroordeling (22:54–23:25)

Petrus verloën Hom. Jesus word gespot, geslaan, en voor Pilatus en Herodes gebring. Alhoewel Hy onskuldig bevind word, skree die skare: “Kruisig Hom!”

Die kruisiging (23:26–49)

Jesus vergewe sy vyande: “Vader, vergewe hulle, want hulle weet nie wat hulle doen nie.” Een van die misdadigers langs Hom bely sy geloof en Jesus antwoord: “Vandag sal jy saam met My in die paradys wees.” Duisternis val oor die land. Jesus sterf met woorde van vertroue: “Vader, in U hande gee Ek my gees oor.”

Die begrafnis en opstanding (23:50–24:49)

Jesus word begrawe deur Josef van Arimatea.

Op die derde dag ontdek vrouedissipels die graf is leeg. Engele sê: “Hy leef!”

Jesus verskyn aan twee reisigers op die pad na Emmaus — maar hulle herken Hom eers wanneer Hy die brood breek. Dan verdwyn Hy.

Hy verskyn ook aan sy dissipels, wys dat Hy werklik lewe, en verduidelik dat sy dood en opstanding die vervulling is van:

- Moses,
- die Profete,
- en die Psalms.

Hy stuur hulle uit om aan alle nasies die boodskap van bekering en vergifnis te bring. Hy beloof die Heilige Gees.

Die Hemelvaart (24:50–53)

Jesus seën sy volgelinge en word na die hemel geneem.

Hulle aanbid Hom en gaan terug Jerusalem toe, vol vreugde — gereed vir die volgende deel van die verhaal wat in Handeling begin.

Lukas wys vir ons ’n Jesus wat:

- nederig en vol liefde regeer,
- buitelanders omhels,
- die armes hoog ag,
- sy vyande vergewe,
- sy lewe gee,
- en opstaan met krag om ’n nuwe mensdom te begin.

Hy roep sy volgelinge om in dieselfde liefde te leef en die wêreld te verander deur genade, barmhartigheid en die krag van sy Gees.